

Asia: VN/5061/2021

Lausuntopyyntö lukiokoulutuksen laatustrategian luonnoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon tiivistelmä

Lukion laatustrategia on hyvä ja tarpeellinen kokonaisuus lukioiden kehittämiseen. Siinä on kuvattu kattavasti kaikki ne tekijät, jotka vaikuttavat lukio-koulutuksen tulevaisuuteen ja jotka määrittävät onnistuneen ja toimivan lukiokoulutuksen toteuttamisen. Laatutyön toteuttamiseksi tarvitaan myös kansallista ohjausta ja yhteisiä menetelmiä, että varmistetaan tasavertainen laadunarviointi kaikissa Suomen lukioissa, eikä tehtävä kuormita yksittäisiä lukioita liikaa. Laatutyön jalkauttaminen osaksi lukioiden arkea vaatii myös työtä, eikä sitä pitäisi jättää vain koulutuksen järjestäjien tehtäväksi.

Johdanto

Koulutuksen järjestäjä vastaa lukiolain mukaan järjestämänsä koulutuksen laadusta ja sen arvioinnista. Lukion laatustrategia antaa tukea tähän työhön. Koulutuksen järjestäjä kuitenkin vastaa laatustrategian toimeenpanosta ja toteuttamisen tavoista, mikä voi johtaa hyvin erilaisiin käytänteisiin eri kunnissa. Yhteiset suuntaviivat ja työkalut laadun arviointiin olisivat tärkeitä välineitä tasavertaisen laatutyön takaamiseksi kaikkiin Suomen lukioihin. Laatustrategian tavoitteena on luoda yhdensuuntaiset periaatteet lukiokoulutuksen laadunhallinnalle. Tavoitteen toteutumiseksi strategian toimenpano ja laatutyön organisointi tarvitsee myös kansallisia ohjeita ja suuntaviivoja.

Visio lukiokoulutuksesta ja lukiokoulutuksen laadunhallinnasta

Visio on selkeä ja tarpeellinen lukiokoulutuksen tulevaisuutta ajatellen. Vision toteuttaminen vaatii kuitenkin myös muuta kuin laatustrategian tuottamisen. Lukiokoulutuksen laadunhallinnan tavoitteena on olla vuonna 2030 systemaattista ja vakiintunutta toimintaa, jolla on yhteisesti sovitut tavoitteet. Tämän toteutumiseksi laatutyötä on ohjattava ja ohjeistettava valtakunnallisesti myös laatustrategian julkaisemisen jälkeen.

Laadunhallinta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä

Olennaista laatutyössä on laadun jatkuva parantamisen sekä suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen jatkumo. Tämä malli varmistaa sen, että laatutyö on jatkuvaa ja kehittyvää. Kouluyhteisön osallisuus laadun arviointiin ja kehittämiseen on tärkeää, että laatutyö vakiintuu osaksi arkea ja kaikki kokevat sen tärkeäksi. Laatutyö ei saisi olla irrallinen osa koulun arjesta

Keskeiset toimijat

Selkeä ja tarpeellinen kuvaus kaikkien toimijoiden tehtävistä lukiokoulutuksessa ja laatutyössä. Lisäohjeistusta koulutuksen järjestäjille laatutyön toteuttamiseksi on toivottavasti tulossa.

Toimintaympäristön kuvaus

Koulutusjärjestelmän ja lukiokoulutuksen muutokset perustuvat moniin toimintaympäristön ja yhteiskunnan muutoksiin, joita on tässä kuvattu laajalti. Koulutuksen järjestäjille tämän kappaleen tiedot ovat itsestään selviä, mutta kuvaavat hyvin sitä monialaista ympäristöä, mikä lukiokoulutuksen toteuttamiseen vaikuttaa.

Lukiokoulutuksen laatutekijät

-

Laadukas oppiminen

Laatuun vaikuttavina tekijöinä mainitaan kelpoiset opettajat, monipuoliset oppimisympäristöt, opiskelutaidot, arviointikäytänteet, oppimisen tuki, ohjaus ja tarvittavien suunnitelmien hyödyntäminen. Asiat ovat tärkeitä ja oikeita, lukion kehittämisen kannalta juuri näiden tekijöiden jatkuva arviointi ja parantaminen on hyödyksi.

Hyvinvointi ja osallisuus

Laatuun vaikuttavina tekijöinä mainitaan opiskeluhuollon palvelut, liikunnallisen elämäntavan edistäminen, ohjaus ja oppimisen tuki, osallisuus, yhteisöllisyys, opiskelijälähtöisyys, opiskelijakunnan toiminta ja henkilöstön osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet. Tärkeitä ja oikeita asioita. Opiskelijoiden ja kouluyhteisön hyvinvointi vaikuttaa kaikkiin muihinkin laatutekijöihin.

Kehittyvä toimintakulttuuri

Toimintakulttuurin arvioinnissa ja kehittämisessä korostetaan palautteen keräämistä luotettavien menetelmin, itsearvioinnin keinoja, tunnuslukujen hyödyntämistä ja verkostojen tärkeyttä toiminnalle. Laatuun vaikuttavina tekijöinä mainitaan kieli- ja kulttuuritietoinen toimintakulttuuri, myönteisen asenteen vahvistaminen, henkilöstön osaamisen varmistaminen ja toimintakulttuurin uudistaminen tulevaisuusorientoituneesti. Toimintakulttuuri on lukio-koulutuksessa se osa, joka erottaa myös lukiot toisistaan ja antaa mahdollisuuksia paikalliselle arvopohjan näkymiselle. Tässä yhtenäisen laadunarvioinnin toteuttaminen voi olla osittain hankalaa, mutta paikalliset piirteet ovat tärkeitä osia laadukkaassa lukion arjessa

Saavutettava lukiokoulutus

Tasa-arvoinen ja yhdenvertainen lukiokoulutus on tärkeä laatutekijä. Yksittäinen koulutuksen järjestäjä tai lukio ei välttämättä voi vaikuttaa siihen, miten saavutettavaa lukiokoulutus on mm. pitkien välimatkojen vuoksi. Digitalisaatio ja yhteistyö muiden kuntien kanssa antavat tietenkin mahdollisuuksia, mutta eivät poista kaikkia haasteita. Kansallista tukea tähän saavutettavuuteen tarvitaan varmasti tulevaisuudessa entistä enemmän, mikäli lukioiden toimintakenttään tulee muutoksia.

Laatustrategian toteuttamisesta

Luonnoksessa linjataan, että lukiokoulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset määrittävät omat koulutuksen laatua koskevat tavoitteet sekä laadunhallinnan periaatteet ja kokonaisuuden, sekä valitsevat sopivat toimintamallit ja menettelytavat. Koulutuksen järjestäjien ja lukioiden tueksi olisi ehdottomasti toivottavaa, että ainakin koulutusta tai esimerkkimalleja ja laatukriteerejä tarjottaisiin käyttöön. Laatutyöstä ei tule yhteismitallista, ellei sen menetelmiä ja kriteerejä ohjeisteta tai kouluteta yhteisesti. Perusopetuksen laatukriteerit olivat valtakunnalliset, samalla tavalla myös lukiokoulutuksen laatukriteerit voisivat olla valtakunnalliset ja silti mahdollistaa myös yksilölliset painotukset ja huomiot. Valtionavustuksia ja ohjeistusta luvataan laatustrategian toteuttamiseksi. Työ on kuitenkin tehtävä lukioissa olemassa olevan henkilöstön voimin, joten koulutus ja selkeä ohjeistus on kaikkien tärkeintä.

Liite

Laatukriteerit ohjeistetaan laatimaan paikallisesti perustuen lainsäädäntöön ja opetussuunnitelmaan. Liitteessä on listattu laatutekijöitä, joilla voidaan käyttää lukiotoiminnan laadun arvioinnissa. Listaus on hyvä ja kattava, mutta koulutusta sen hyödyntämiseen on järjestettävä valtakunnallisesti, että laatustrategian tavoitteet voivat toteutua.

Hyvärinen Marika
Lieksan kaupunki